

הפּוֹתַח בְּכֹל יוֹם דְּלִתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרַח. וּבֹקֶע חֲלוּנֵי רְקִיעַ. מוֹצִיא חֲמָה מִמְּקוֹמָהּ

Schema huius præmissæ diuifionis Sphærarum.

Copernican Heliocentric model/ Ptolmaic-geocentric model

ישׁוּבָא מִתְּגַלְגְּלָא בְּעִיגוּלָא כְּכַדּוֹר [=כֹּל הַיּוֹשֵׁב - כְּלוּמָר, הָעוֹלָם וְהָאֲנוּשׁוֹת שְׁעָלָיו -
[לְבַעִיגוּל כְּכַדּוֹר
אֵלָיִן לְתַתָּא וְאֵלָיִן לְעִילָא [=אֱלֹהִים - כְּלוּמָר, חֲלָקִים - מִתְּגוֹרְרִים לְמַטָּה, בְּתַחֲתִית
וְאֵלָה לְמַעְלָה]
וְכֹל אֵינּוֹן בְּרִיִּין מִשְׁנִיִּין בְּחֻזּוּיָהּ מִשְׁנוּיָא דְּאִוּרָא, כְּפֹסֵם כֹּל אַתְרָא וְאַתְרָא, וְקִיִּימִין
בְּקִיּוּמֵיהוֹן כְּשֹׂאֵר בְּנֵי נֶשָׂא [=וְכֹל אֱלֹהֵי הַבְּרִיּוֹת - הַמִּתְּגוֹרְרִים בְּחֲלָקִים שְׁנוּיִים שֶׁל
- שְׁנוּיִים בְּחֻזּוֹתֵם - בְּצַבְעָם, בְּקִלְסְתֵּר פְּנֵיהֶם, וְכֹד', - מִחֲמַת שִׁינֵי הָאוּוִיר שֶׁל כֹּל מְקוֹם
אוֹלָם עוֹמְדִים הֵם כְּשֹׂאֵר בְּנֵי אָדָם].
וְעַל דָּא אֵית אִיתֵר בִּישׁוּבָא [וְעַל כֵּן יֵשׁ מְקוֹם בְּעוֹלָם] כְּדִנְהִיר לְאֵלָיִן, חֲשִׁיר
לְאֵלָיִן. לְאֵלָיִן יִמְמָא, וְלְאֵלָיִן לִילִיָּא [כְּאִשְׁרֵי אִוּר לְאֵלָה, חוּשְׁרֵי לְאֵלָה. לְאֵלָה יוֹם,
לִילָה].
וְאֵית אַתְרָא דְּכּוֹלִיָּהּ יִמְמָא, וְלֹא אִישְׁתַּכַּח בֵּיהּ לִילִיָּא בְּרֵשַׁעְתָּא חֲדָא זַעִירָא
מְקוֹם בְּעוֹלָם שְׁהִיּוּם בּוֹ אַרְוֹךְ וְלֹא יִימְצָא בּוֹ לִילָה אֲלָא זְמַן מוּעוֹט]
דְּהִכִּי כְּתִיב [כִּן כְּתוּב] 'אוֹדֵךְ עַל כִּי נִוְרָאוֹת נִפְלִיטִי נִפְלָאִים מִעֲשִׂיךְ!' [- תְּהִלִּים
וְרָא דָא אֵיתִמְסַר לְמֵאֲרִיָּהוֹן דְּחַכְמָתָא [וְסוּד זֶה נִמְסַר לְבַעֲלֵי הַחֲכָמָה - חַכְמַת
...[הַתּוֹרָה].

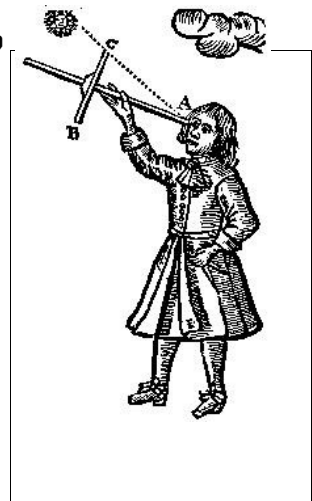
חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים: בְּיוֹם חֲמָה מֵהִלְכַת לְמַטָּה מִן הַרְקִיעַ [וּבְלִילָה לְמַעְלָה מִן הַרְקִיעַ]; וְחַכְמֵי אוֹמוֹת

הָעוֹלָם אוֹמְרִים: בְּיוֹם חֲמָה מֵהִלְכַת לְמַטָּה מִן הַרְקִיעַ וּבְלִילָה לְמַטָּה מִן הַרְקִיעַ. אִמַר רַבִּי: וְנִרְאִין דְּבִרְיָהּ

מִדְּבִרְיָנוּ, שְׁבִיּוֹם מַעֲיֹנוֹת צוֹנְנִין וּבְלִילָה רוֹתְחִין.

Jacob ben Machir ibn Tibbon quoted by copernicus

רַלְבִּי ג' -הָרֵאשׁוֹן לְהַעֲרִיךְ נִכּוֹן מִרְחָקִים שְׁמִיִּימִים

The lunar crater [Rabbi Levi](#)

tudela said

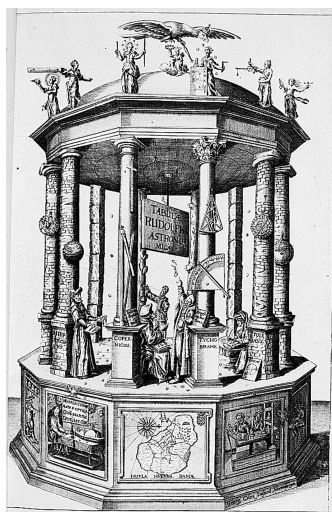
"Where there is a holy "

congregation, including sages, wise

,and illustrious men

"such as R. Sheshet, R. Shealtiel, R. Solomon and R. Abraham, son of Chisdai

- 31 להנחיל לאנוש יש חננו צור שכלו
 בנעמו יחזה בו יבקר בהיכלו.
- 32 ולו הוכן כל כלי להשכילו בינה
 לדעת כל סתום בסוד היצור ופעלו.
- 33 יבוננה סודו בכל כוכבי שחק
 יבינהו דרכו ומרחקו וגדלו.
- 34 מלאכת שמים הליכות מסלולו
 בעצו ישאל איש ומקלו יגיד לו.
- (רלב"ג - מלחמות ה' חלקה חמישי. פרק 9)

1

צבע בין השמשות

רבה אמר רב יהודה אמר שמואל ... איזהו ביה"ש משתשקע החמה כל זמן שפני מזרח מאדימין
 והכסיף התחתון ולא הכסיף העליון נמי בין השמשות הכסיף העליון והשוה לתחתון לילה (מסכת שבת
 לד:)

2 מרחק אדם בינוני הולך בבין השמשות = זמן

שיעור ביה"ש בכמה אמר רבה אמר רב יהודה אמר שמואל - שלשה חלקי מיל

ר' נחמיה אומר כדי שיהלך אדם משתשקע החמה - חצי מיל

רבי יוסי אומר בין השמשות כהרף עין זה נכנס וזה יוצא ואי אפשר לעמוד עליו

זמן הליכה בן אדם בינוני בין השמשות	
$\frac{3}{4}$ מיל	רבה
$\frac{1}{2}$ מיל	רב נחמיה
יותר מאוחר	ר יוסי

אורך מיל - רבי יהודה אומר: עוביו של רקיע אחד מעשרה ביום תדע: כמה מהלך אדם בינוני ביום? - עשר

פרסאות, ומעלות השחר עד הנץ החמה - ארבעת מילין, משקיעת החמה ועד צאת הכוכבים ארבעת

מילין, נמצאת עוביו של רקיע אחד מעשרה ביום

נץ החמה

שקיעת החמה

12 שעות = 720 דקות

720 דקות / 32 מיל = 22.5 דקות למיל (4 מיל)

720 דקות / 30 מיל = 24 דקות למיל (5 מיל)

רמב"ם 18 דקות למיל

אחרונים

ר"ת 1/8 מיל אחרי שקיע יום גמור (רבי יוסף קארו בשולחן ערוך ועוד אחרונים רבים, ולמעשה כן נהגו ברוב

קהילות אירופה עד לאחרונה 3/4 מיל בה"ש

"הולך אל דרום וסובב אל צפון".(קהלת א) "ובלילה סובבת למעלה מן הכיפה חצי מערב וכל צפון" (רש"י ד"ה כ"ד)

גאונים - 3/4 מיל אחרי שקיעה הוא בה"ש (רב

סעדיה גאון רב האי גאון, רב נסים גאון ועוד.. ש"ך,

מהר"ל, הביאור הלכה מוסיף) "והנה למעשה

בוודאי צריך ליזהר כדעת הגר"א והרבה מן

הפוסקים והראשונים הנ"ל...וחס ושלום להקל

בזה"

ספר יראים (רא"ם - רבי אליעזר ממיניץ)

שיטתו ביה"ש הוא 3/4 מיל לפני השקיעה.

פוסקים כשיטתו - רבי יואל סירקיש (1561 - 1640) מחבר הבית חדש. כמו כן יש עוד אחרונים

שחוששים לשיטתו והחמירו כמוהו.

"אמר רבי יוסי: כל ימי הייתי מצטער על מקרא זה (דברים כח, כט): והיית ממשש בצהרנים, כאשר ימש העור באפלה - וכי מה אכפת לו לעיוור בין אפילה לארה? עד שבא מעשה לידי: פעם אחת הייתי מהלך באישון לילה ואפילה, וראיתי סומא שהיה מהלך בדרך ואבוקה בידו. אמרתי לו: בני, אבוקה זו למה לך? אמר לי: כל זמן שאבוקה בידי - בני אדם רואין אותי ומצילין אותי מן הפחתין ומן הקוצין ומן הברקנין"[41].